

Inclusion of Roma and Migrants in Schools
Trainings, Open Discussions
and Youth Volunteering Activities

<https://romigsc.eu>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+, KA3: Initiatives for policy innovation –
Social inclusion through education, training and youth
Project number: 580228-EPP-1-2016-1-SI-EPPKA3-IPI-SOC-IN
3-year project: 31 December 2016–31 December 2019.
Project countries: Slovenia, Germany, Spain, Italy, FYR of Macedonia, Turkey

RoMigSc – Sentez Raporu – Yönetici Özeti, Türkiye

Hazırlayanlar:

- Müge Ayan
- Kenan Çayır

Proje hakkında:

RoMigSc Projesi'nin temel amacı, Roman ve göçmen çocukların eğitim yoluyla toplumla bütünleşmelerini desteklemektir. Bu doğrultuda yenilikçi politikalar geliştirmeyi ve savunuculuk faaliyetleri yürütmeyi, eğitim ve gençlik alanlarında bilgi alışverişini güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Proje, Türkiye'nin eğitimde yaşadığı sorunlara çözümler üretme açısından önemlidir. Zira Türkiye son yıllarda Suriye'deki iç savaştan kaçan mültecilere ev sahipliği yapmaktadır. Okul çağındaki bir milyondan fazla Suriyeli çocuğun yalnızca %60'ı okula kayıtlıdır. Suriyeli öğrenciler ve aileleri eğitimde birçok problem yaşamaktadır. Devlet okullarındaki müfredat Roman ve Suriyeli öğrenciler için kapsayıcı bir perspektif sunmamaktadır. Dolayısıyla farklılıkları eşit bir şekilde içerebilmek için Türk eğitim sisteminin dönüştürülmesi gerekmektedir.

Eğitim (nitelikli öğretmenler, nitelikli ve kapsayıcı okullar) göçmenlerin ve farklı azınlık gruplarının toplumla bütünleşmeleri için önemli bir araçtır. Ayrıca çoğulculuk ve çokkültürlülük okulları daha kapsayıcı, yaratıcı ve yenilikçi ortamlara dönüştürmek için önemli bir fırsat sunmaktadır.

Proje Hedefleri:

Avrupa Birliği Erasmus + programı çerçevesinde desteklenen proje şu alanlara katkı yapmayı hedeflemektedir:

- Kapsayıcı ve demokratik öğrenme ortamları oluşturmak.
- Gençlik katılımını teşvik etmek, gençler için kapsayıcı uygulamalar geliştirmek.
- Eğitimde ayrımcılıkla mücadele etmek.
- İnsanlar arasında karşılıklı diyalog ve saygıyı geliştirmek.
- Enformel eğitim aktivitelerinin, gençlik ve gönüllülük çalışmalarının niteliğini artırmak.

Proje bu hedefleri şu temel aktivitelerle gerçekleştirmeyi hedeflemektedir: Başlangıç Çalışması, Gönüllerin Eğitimi, Gönüllülük Aktivitesi, Okullarda Kapsayıcılık ve Kültürlerarası Eğitim konusunda E-Platform, Öğretmen Eğitimi, Farklı Paydaşlar için Ulusal Seminerler.

Inclusion of Roma and Migrants in Schools
Trainings, Open Discussions
and Youth Volunteering Activities

<https://romigsc.eu>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+, KA3: Initiatives for policy innovation –
Social inclusion through education, training and youth
Project number: 580228-EPP-1-2016-1-SI-EPPKA3-IPI-SOC-IN
3-year project: 31 December 2016–31 December 2019.
Project countries: Slovenia, Germany, Spain, Italy, FYR of Macedonia, Turkey

Başlangıç çalışmasının sentez raporunun bu özeti, proje ortağı tüm ülkelerdeki genel bulguları ve politika önerilerini sunmaktadır. Türkiye’deki temel bulgular başka bir ulusal raporda tartışılmaktadır. Raporların tamamına projenin web sayfasından ulaşmak mümkündür.

Slovenya, Almanya, FYMR (Makedonya), İtalya, İspanya ve Türkiye’de ilgili literatür ve iyi örneklerin taranması ve konuyla ilgili (eğitimciler, yöneticiler, sivil toplum aktörleri gibi) 50’nin üzerinde paydaşla yapılan tartışmanın sonucunda ulaşılan bulgular ve politika önerileri şöyle özetlenebilir:

Proje Ortağı Ülkelerdeki Durumlar ve Politik Yaklaşımlar Arasındaki Ortak Noktalar

Eğitimin çıktıları düşünüldüğünde hiçbir ülkenin eğitim sistemi halihazırda göçmenlere, mültecilere ve Romanlara tam ve eşit katılım sağlayamamaktadır. Kanunlar ve düzenlemeler çokkültürlü bir toplum ya da kültürlerarası birliktelik prensibini tanısa da, fiili durum, homojen olarak düşünülen bir ulusal öğrenenler topluluğunu esas almaktadır. Eğitim, beyaz, ailesi olan, ailesinden destek alan bir ‘standart’ öğrenciyi temel almaktadır. ‘Standarta uymayan’ öğrenenler ise genellikle ‘olması gerekenden sapma’ olarak düşünülmekte, farklılıkları kapsayacak perspektif eğitim süreçlerinde yeterince yer bulamamaktadır.

Mevcut Müfredat ve Uygulamalar ile İlgili Genel Durum

Sistemsiz kısıtlamalara (oryantasyon, model ve kaynak sorunu) rağmen, konu ile ilgili okulların, öğretmenlerin ve gönüllülerin inisiyatif aldığı, gelecekte sistemsiz çözümlere yol açabilecek bazı politikaların geliştirildiği görülmektedir. Tüm ortak ülkelerde öğrencileri okullara entegre etmek için kullanılan temel yöntem geçiş sınıfları sunulmasıdır. Bu sınıflarda öğrencilere dil öğrenimi ve bir şekilde esnek notlama sistemi sağlanmaktadır. Tüm ülkelerde formel ve enformel öğretmen eğitimlerinin, özellikle eğitimde çeşitlilikle ilgili eğitimlerin zayıf olduğu raporlanmıştır.

Öğretmenler genellikle zor ortamlarda (örn. kalabalık sınıflarda) çalışmakta, “ek aktiviteler” için pek zamanları kalmamaktadır. Dolayısıyla tüm ülkelerde okul-temelli gelişim modelleri gibi inisiyatiflerin öneminden bahsedilmiştir; ancak bu inisiyatiflerin etkili olup olmadığının ölçülmesi ile ilgili şüpheli yaklaşımlar da sürmektedir.

Çalışılan tüm ülkelerde çocukların okul başarısını etkileyen en önemli faktörlerden birinin ailelerin sosyo-ekonomik durumları olduğunun altı çizilmiştir. Bu durum tüm göçmen, mülteci

Inclusion of Roma and Migrants in Schools
Trainings, Open Discussions
and Youth Volunteering Activities

<https://romigsc.eu>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+, KA3: Initiatives for policy innovation –
Social inclusion through education, training and youth
Project number: 580228-EPP-1-2016-1-SI-EPPKA3-IPI-SOC-IN
3-year project: 31 December 2016–31 December 2019.
Project countries: Slovenia, Germany, Spain, Italy, FYR of Macedonia, Turkey

ve Roman gruplar için geçerlidir. Okullar hiçbir şekilde öğrencilerin ailelerindeki dezavantajlı durumu tamamen giderme kapasitesine sahip değildir.

Tüm ülkelerde ancak şu unsurları kapsayan bütüncül bir yaklaşımın sorunun çözümünde etkili olacağı konusunda uzlaşma vardır: aileler ile içinde buldukları toplumun kaynaşmasını sağlamak için düzenlemeler yapmak, istihdamı artırmak ve çalışma koşullarını iyileştirmek, barınma imkanlarını sağlamak, ihtiyaç duydukları konularda destek mekanizmaları geliştirmek. Proje ortağı tüm ülkelerde çok aktörlü bir yaklaşımın gerekliliği vurgulanmıştır. Bu yaklaşım, konu ile ilgili tüm aktörler arasında, uzlaşılan bir kavramsal çerçeve içinde daha etkin bir işbirliği sağlanmasını içermektedir.

Türkiye gibi ülkelerde bu bütüncül ve çok aktörlü yaklaşım özellikle önemlidir. Zira çalışmalar, kamu ve sivil toplum örgütleri arasında etkin bir koordinasyonun olmadığını ortaya koymaktadır. Sivil toplum katılımının artırılması ve gönüllülük çalışmalarının güçlenmesi için hak temelli yaklaşımın geliştirilmesi, STK'ların toplumsal tabanının çeşitlendirilmesi ve gönüllülük hakkındaki bilgi aktarımının artırılması gerekmektedir.

Okulların Rolü

Eğitim zorunlu olması dolayısıyla okullar devlet, sivil kuruluşlar, göçmen ve mültecilerin temas ettiği bir ortamdır. Dolayısıyla okulların, konu ile ilgili bütüncül yaklaşımın geliştirilmesi için önemli potansiyeller barındırdığı söylenebilir.

Güçlü Bir Gönüllülük

Tüm ülkelerde gönüllülük önemli ve olumlu bir rol oynamaktadır. İtalya, İspanya, Almanya ve Slovenya gibi ülkelerde kısmen inanç temelli (örn. Caritas ve diğer Katolik ve Protestan örgütler) güçlü bir gönüllülük geleneği mevcuttur. Diğer ortak ülkelerde de sosyal hizmet konularında çalışan geleneksel örgütlerin yanında yeni inisiyatiflerin de ortaya çıkmakta olduğu görülmektedir.

Hemen hemen tüm ülkelerde formel devlet sisteminin sorunu ele almada yetersiz olduğu, gönüllülüğün, sistemin çökmesini engelleyen bir rol oynadığı belirtilmiştir. Gönüllülük inisiyatiflerinin birçoğu, devlet tarafından da benimsenmesi gereken yenilikçi işler yapmaktadır. Bunlar arasında dil öğrenme ortamları hazırlama, iletişim ve sosyal öğrenme fırsatlarını artırma, genel sosyal hizmet ve topluluk örgütlenmesi uygulamalarını güçlendirme zikredilebilir.

Genel durumun analizi sonucunda, proje ortağı ülkeler aşağıdaki sonuçların ve politika önerilerinin altını çizmektedirler:

(Projedeki öğretmen ve gönüllü eğitimleri, bu öneriler ışığında geliştirilecektir.)

Inclusion of Roma and Migrants in Schools
Trainings, Open Discussions
and Youth Volunteering Activities

<https://romigsc.eu>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+, KA3: Initiatives for policy innovation –
Social inclusion through education, training and youth
Project number: 580228-EPP-1-2016-1-SI-EPPKA3-IPI-SOC-IN
3-year project: 31 December 2016–31 December 2019.
Project countries: Slovenia, Germany, Spain, Italy, FYR of Macedonia, Turkey

RoMigSc Projesi'nin Temel Önerileri

- Öğretmen ve gönüllü eğitimi, göçün kaçınılmaz bir gerçeklik olduğu verisi üzerine kurulmalıdır. Bu durumun, ulusötesileşen bir dünyanın ve içinde yaşadığımız toplumun bir gerçeği olduğu kabul edilmelidir.
- Göç meselesi, göçmenleri, kendilerini misafir eden bir “kültür”e entegre etmek yerine, temel demokratik ve sivil hakları vurgulayan “çeşitlilik ve kapsayıcılık” çerçevesi içinde ele alınmalıdır. Bu tür bir “göç pedagojisi” (Mecheril) ulus-ötesi bir toplumda eğitime yön vermekte yararlı olabilir.
- Çeşitliliğin kabulü bireysel farkların kabulüdür. Bireylerin kültürel ve ulusal arkaplanlarına göre tanımlanmalarının kabulü değildir.
- Eğitimde çeşitlilik ve farklıklar ile çalışırken bireylerin “kimlik”lerine göre ötekileştirilmelerinden kaçınılmalıdır.
- Göç alan toplumlarda geliştirilen uygulamalar, yeterlilikler, göç veren ülkelerde yararlı olacak yetkinliklerle uyum içerisinde ve hatta tüm Avrupa’da gerekli olan yetkinliklerle uyum içinde olmalıdır. Yüksek gelirli ve sık yer değiştiren uluslararası uzmanların çocuklarının eğitimi için kullanılan “Uluslararası Okullar” gibi modeller, göç konusunda eğitimi uluslararası bir perspektifle yeniden tasarlama konusunda ipuçları verebilir.
- Ulusötesi ve çok dilli öğrenme ortamları ile ilgili yetkinliklerin geliştirilmesinde ve öğretilmesinde dijital medyanın olanaklarından yararlanılmalıdır.
- Göç toplumu için gerekli yetkinlikler sadece birey olarak öğretmen bazında geliştirilemez.
- Öğretmen yetkinliğinin gelişimi, okul, eğitim sistemi ve genel olarak tüm toplumsal sistem gelişiminin bir parçası olmalıdır. Okula katılım ve sistem gelişimi yetkinlikleri, öğretmen yetkinlikleri geliştirme modelinin bir parçası olmalıdır.
- Avrupa, dinamik ve değişken toplumları barındırmaktadır. Dolayısıyla eğitimin metodu ve misyonu da değişmektedir. Eğitim sistemi düzenli olarak yenilenmelidir.
- Öğretmen eğitimi, bir dönemde gerçekleştirilecek bir olgu değildir, yaşam boyu öğrenme felsefesiyle ele alınmalıdır. Kaynaklar, bu tür bir öğrenme ve öğrenme sürecindeki uygulamaların değerlendirilmesi için harcanmalıdır.
- Gerekli yetkinliklerin öğrenilmesi sadece bilgi boyutunda kalmamalıdır, çeşitli ulusal, kültürel ve toplumsal ortamlardaki deneyimi kapsayacak şekilde tasarlanmalıdır.
- Uluslararası iyi uygulamalar sadece bilgi düzeyinde kalmamalı, uygulanmaya geçirilmelidir.
- Öğretmen ve gönüllü yetkinlikleri bilgi, beceri ve tutum olarak tanımlanmalıdır. Aşağıda yer alan içerik (RoMigSc ortakları tarafından adapte edilen ve genişletilen çerçeve için bkz. Almanya Ulusal Raporu SVR Lehrerbildung, 2016) daha da geliştirilmelidir.

Inclusion of Roma and Migrants in Schools
Trainings, Open Discussions
and Youth Volunteering Activities

<https://romigsc.eu>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+, KA3: Initiatives for policy innovation –
Social inclusion through education, training and youth
Project number: 580228-EPP-1-2016-1-SI-EPPKA3-IPI-SOC-IN
3-year project: 31 December 2016–31 December 2019.
Project countries: Slovenia, Germany, Spain, Italy, FYR of Macedonia, Turkey

Literatürde ve kaynak kişiler tarafından ilgili olduğu vurgulanan bazı anahtar noktalar şunlardır:

Bilgi:

- Göç toplumu olgusu
- Çeşitlilik, çokkültürlülük, ulusötesilik, entegrasyon, ırkçılık, ötekileştirme, bireysel haklar ve demokratik değerler kavramları
- Tüm derslerdeki başarı için dil eğitiminin önemi konusundaki bilinç
- Uygun dil düzeylerini kullanma yöntemleri (çeşitli hedef gruplarla açık bir şekilde iletişim kurabilme becerisi)
- Gündelik dil ve eğitim dili arasındaki fark
- Dil öğrenme önkoşulları ve öğrencilerin genel yetkinlikleri hakkında bilinç
- Farklı bir dil bağlamından yetkinliklerin nasıl transfer edilebileceği bilgisi
- Göçmenlerin kültürleri, dinleri ve gelenekleri hakkında temel bilgi; göçmenleri “kültürel” geçmişlerine göre tanımlayarak “ötekileştirme” riski hakkında farkındalık
- Ayrımcılığa yol açan unsurlar hakkında bilgi, ailelerin yaşam koşulları, sosyo-ekonomik düzeyleri hakkında farkındalık, olumsuz kalıpyargı üretmekten kaçınma
- Gerekli yetkinliklerin teşhisi bilgisi
- Dil desteği, okul gelişimi ve koordinasyon hakkındaki iyi örnek ve uygulamalar

Beceriler:

- Dil öğrenimi konusundaki önkoşulların analizi
- Becerileri ve potansiyeli tanımlayabilme
- İletişim becerileri
- Güven inşa etme becerileri
- İşbirliği becerileri
- Göç alan ülkenin dilinin tüm derslerde motive edici bir şekilde öğretme
- Esneklik
- Adapte olabilme
- Farklılaştırılmış bireysel öğrenme düzenlemeleri, sınıf ve okul düzeyinde bireysel destek, esnek yapılar, farklılaştırılmış medya kullanımı gibi yollarla farklı öğrenme yollarını kullanabilme becerisi
- Öğrenme içeriğini, hızını ve metodunu bireyselleştirmek için dijital medya kullanımı, öğrencilere çokdilli öğrenme araçları ve öğrenme çıktıları sağlama
- Liderlik becerileri

Tutum:

- Gerçekçilik (ne olması gerektiği değil, ne olduğunun kabulü), empati
- Pozitif tutum
- Eksikliğe değil, potansiyele yönelme
- Çeşitliliği bir yük olarak değil, bir olgu olarak kabul etme

Inclusion of Roma and Migrants in Schools
Trainings, Open Discussions
and Youth Volunteering Activities

<https://romigsc.eu>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+, KA3: Initiatives for policy innovation –
Social inclusion through education, training and youth
Project number: 580228-EPP-1-2016-1-SI-EPPKA3-IPI-SOC-IN
3-year project: 31 December 2016–31 December 2019.
Project countries: Slovenia, Germany, Spain, Italy, FYR of Macedonia, Turkey

- Pedagojik açıklık ve merak
- Her bir çocukla empati
- Sabır
- Farklı arkaplandan gelen öğrencilerin yetkinliklerini ve becerilerini takdir etme

Uygulama:

- Çeşitlilik ortamında eğitim yapmayı geliştirmek için okul uygulamalarına aktif bir şekilde katılma
- Sadece “çoğunluk” nüfusa ait öğrenciler için değil, her öğrencinin ihtiyaçları için özel hassasiyet gösterme
- Göç arkaplanı olsun olmasın her öğrencinin ana dilini, göç edilen ülkenin dilini ve uluslararası iletişimde kullanılan dili geliştirme becerisi için destek
- Dil seviye tespit araçlarını kullanma
- Eğitim materyallerine sadece göç alan değil, göç veren ülkenin deneyimlerini, bilgisini de dahil etme
- Eğitimlere ve uygulamaların tartışıldığı oturumlara aktif katılım
- “Ötekileştirme”den (etkiletmekten, kalıpyargı üretmekten) kaçınma
- Öğretim kadrosunu farklı kökenden gelen ve becerilere sahip kişilerle zenginleştirme
- Bireylerin güçlü yanlarının teşhis edebilme
- Gönüllülerle ve ilgili kurumlarla çalışma
- İlgili aktörlerin (kurumlardaki, şirketlerdeki ve destekleyici STK’lardaki kişilerin) bilgisine sahip olmak, bu ağı güçlendirmek
- Kendi öğrenimi için çeşitli medya araçlarını kullanma

Öğretmenlerin eğitimi (geliştirilmesinde öğretmenlerin ve gönüllülerin yer aldığı) şu etkinlikler temelindeki kavramlarla yapılmalıdır:

- Okul gelişimi: çeşitliliği okul düzeyinde hayata geçirme
- Eğitimdeki ihtiyaçlar ve iyi uygulamalar üzerine sürekli düşünme, tartışma
- Eğitimde ve meslektaşların süpervizyonunda kullanmak için materyal havuzu geliştirme
- Okullar arası değişim, ilgili kurumlarla yapılacak değişim (örn. sosyal hizmet alanı)
- Uluslararası değişim programları
- Kendi kültürlerarası karşılaşma deneyimleri (yurtdışında çalışma, eğitim alma)
- Hedeflenen değişimi ve gelişimi gerçekleştirmek için ilgili yarışmalara, sosyal ağlara, denetim uygulamalarına katılım

Gönüllüler:

Öğretmenler için önerilen bilgi, beceri ve tutumların ve uygulamaların çoğu gönüllüler için de geçerlidir.

Inclusion of Roma and Migrants in Schools
Trainings, Open Discussions
and Youth Volunteering Activities

<https://romigsc.eu>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+, KA3: Initiatives for policy innovation –
Social inclusion through education, training and youth
Project number: 580228-EPP-1-2016-1-SI-EPPKA3-IPI-SOC-IN
3-year project: 31 December 2016–31 December 2019.
Project countries: Slovenia, Germany, Spain, Italy, FYR of Macedonia, Turkey

Politika Önerileri

Avrupa Komisyonu ve üye ülkelerin politikası yakın zamanlarda şu belgede belirginleşmiştir: “Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on Inclusion in Diversity to achieve a High Quality Education For All” (2017/C 62/02) Official Journal of the European Union 25.2.2017, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2017:062:FULL&from=EN> Raporun bundan sonraki bölümü, yukarıdaki belgede 15 ayrı paragrafta işaret edilen önerilere referans vermektedir. Takip eden paragraflarda ise öneriler Türkiye örneği temelinde tartışılacaktır.

Yerel düzey

Çok paydaşlı ve çok aktörlü bir yaklaşımın takibi

Proje ortaklarının çoğu yerel düzeyde ilgili aktörlerin yakın işbirliğinin konu ile ilgili olumlu sonuçlar doğurduğunu raporlamışlardır. Komisyon, yukarıda belirtilen belgede bu konunun önemini vurgulamaktadır. Bu işbirliği konusu örneğin Almanya’da uluslararası düzeyde kabul görmüş “Chains of Education (Eğitim Zincirleri)” ve “Youth Employment Agencies (Gençlik İstihdam Kurumları)”nın oluşturulmasıyla gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Türkiye bağlamında uluslararası kuruluşlar, devlet kurumlarıyla ve sivil örgütlerle mültecilerin eğitimi ve içerilmesi konusunda birçok projede işbirliği yapmaktadır. Ancak çok aktörlü yaklaşım konusuna özel önem atfetmek ve aktörler arası işbirliğinin derinleşmesi için araçlar geliştirmek herkes için kapsayıcı, adil ve nitelikli eğitim sağlanmasını kolaylaştıracaktır.

Yerel düzeyde kültürlerarası karşılaşmalar için bir plan geliştirilmesi

Proje üyeleri tarafından ziyaret edilen Almanya’daki Regensburg kentindeki tüm faaliyetler belediye düzeyinde geliştirilen “Entegrasyon Çerçevesi” altında toplanmaktadır. Bu çerçeve ortak değerleri, eylem prensiplerini, kaynakları, hedefleri ve önlemleri tanımlamaktadır. Yerel düzeyde bu tür bir plan Türkiye için de önemlidir. Zira göçmenlerin, mültecilerin, Romanların ihtiyaçları değişkenlik göstermektedir ve bu ihtiyaçlara en etkin olarak yerel düzeyde çözümler üretilebilir. Bu plan, çeşitliliğin kapsanmasının felsefesini ortaya koymalı, ulusal, etnik ve kültürel kimliklerin yanında ortak bir kimliğin nasıl oluşturulabileceğine dair tartışma ortamları yaratmalıdır. Farklılıkları vatandaşlık temelinde kapsayıcı bir yaklaşım, ortak aidiyet duygusu ile geliştirilebilir.

Inclusion of Roma and Migrants in Schools
Trainings, Open Discussions
and Youth Volunteering Activities

<https://romigsc.eu>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+, KA3: Initiatives for policy innovation –
Social inclusion through education, training and youth
Project number: 580228-EPP-1-2016-1-SI-EPPKA3-IPI-SOC-IN
3-year project: 31 December 2016–31 December 2019.
Project countries: Slovenia, Germany, Spain, Italy, FYR of Macedonia, Turkey

Okulların desteklenmesi, ek kaynaklar sağlanması

“Bütüncül okul” kavramıyla ifade edildiği gibi belediyeler ve yereldeki sivil inisiyatifler okullarda sorumluluk almalı, okullar da bu kurumları desteklemelidir. Türkiye’de okullar merkezi sistemle yönetilmektedir. Diğer proje ortaklarıyla karşılaştırıldığında Türkiye’de belediyelerin ve yereldeki inisiyatiflerin okullarla işbirliği yapmaları çok daha zordur. Bununla birlikte yerelde çeşitli kurumlar ve okullar arasında işbirliğini geliştirecek yollar oluşturmak nitelikli eğitim yolunda önemli adımlardan biri olacaktır.

Gönüllülerin desteklenmesi ve sivil toplumun teşvik edilmesi

Toplumlar ve topluluklar gönüllülük ile gelişirler. Politika yapıcılar gönüllülüğü desteklemek ve teşvik etmek için birçok şey yapabilirler. Politika yapıcılarının kendilerinin bizzat gönüllülük aktivitelerinde bulunmaları, sivil katılım konusunda örnek teşkil edebilir. Öğrencilerin gönüllülük aktiviteleri için teşvik edilmeleri ve desteklenmeleri (örneğin sınıflarda ortak gönüllülük eylemleri oluşturulması, staj şeklinde yollar bulunması) gönüllülüğü iyi bir vatandaşın “standart davranışı” haline getirebilir. Türkiye’de çeşitli STK’lar ve üniversiteler projelerinde ya da derslerde gönüllülüğü teşvik etmekte ve uygulamaktadırlar. Hak temelli yaklaşımın geliştirilmesi, STK’ların toplumsal tabanının çeşitlendirilmesi ve gönüllülük hakkındaki bilgi aktarımının artırılması gönüllülük çalışmalarını daha da güçlendirecektir.

Birbirlerinden öğrenmeleri için öğretmenler, inisiyatifler, sosyal hizmet çalışanları arasında ağ oluşturma

Belediyeler öğretmenlerin, sosyal hizmet çalışanlarının ve kamu görevlilerinin yetkinliklerini geliştirmede önemli rol oynayabilirler. Ayrıca atölye çalışmalarıyla, eğitimlerle, çıraklık imkanlarıyla gönüllüleri ve öğrencileri destekleyebilirler. Farklı kurumlar arasında deneyim değişimi yapılabilmesine zemin hazırlayabilirler. Kişiler arasında oluşabilecek etkili bir ağ, ancak bu tür aktivitelerin sonucunda oluşabilir.

Ulusal Düzey

Tüm politikaların genel toplumsal ortamdaki ihtiyaçları ve fırsatları dikkate alarak oluşturulması

Tüm istikrarlı toplumlarda, vatandaşların temel yaşam standardına sahip olmaları ve altyapıya (barınma, ulaşım vs.) erişimi eğitimdeki başarının önkoşullarındandır. Dolayısıyla ulusal politika, ebeveynlere temel standartları ve ekonomik fırsatları sağlamalıdır. Okullar sadece eğitimin değil, toplumla bütünleşmenin ortamları olmalıdır. Bu bağlamda Türkiye nitelikli bir eğitim için mevcut kapsayıcı olmayan eğitim uygulamalarını yeniden düzenlenmeli ve buna uygun bir ulusal eğitim politikası geliştirmelidir.

Inclusion of Roma and Migrants in Schools
Trainings, Open Discussions
and Youth Volunteering Activities

<https://romigsc.eu>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+, KA3: Initiatives for policy innovation –
Social inclusion through education, training and youth
Project number: 580228-EPP-1-2016-1-SI-EPPKA3-IPI-SOC-IN
3-year project: 31 December 2016–31 December 2019.
Project countries: Slovenia, Germany, Spain, Italy, FYR of Macedonia, Turkey

Tüm eğitim politikalarının göç toplumunun karmaşıklığı üzerine kurulması

AK tüm üye ülkelerin kabul ettiği bireysel haklar ve demokrasi zeminindeki “çeşitlilikte kapsayıcılık” kavramını önermektedir. Bu kavramın Türkiye için de bağlayıcı olduğunun altı çizilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır. Eğitimcilerin, gönüllülerin ve kamu görevlilerinin eğitimleri bu kavram temelinde geliştirilmelidir. Milli Eğitim Bakanlığı son yıllarda mülteci soruna çözüm yolunda “kapsayıcı eğitim” kavramını kullanmaya başlamıştır. Ancak mevcut eğitim politikaları ve öğretmen yeterlilikleri bu tür bir kapsayıcı eğitim felsefesini hayata geçirmek için yeterli değildir.

Uygun kaynakların sağlanması

Tüm ortak ülke raporları ortaya çıkan ihtiyaçlar karşısında eğitim sistemine ayrılan kaynağın yetersiz olduğuna vurgu yapmaktadır. Artan toplumsal çeşitlilik ve hızlı toplumsal, ekonomik ve teknolojik değişimler ortamında eğitim sisteminden daha fazla ve karmaşık çıktılar beklenmektedir. Dolayısıyla erken çocukluk eğitiminden başlayarak kaynakların her alanda artırılması gerekmektedir.

Yeni problemlerle uğraşmak için esnekliğin ve deneyselliğin teşvik edilmesi; tabandan gelen çözümlere alan açılması; ulus-ötesi eğitim ortamlarının oluşturulması

Göç toplumunda gelişmeler karmaşıktır ve bazen önceden tahmin edilmesi zordur. Dolayısıyla eğitim sistemi farklı eğitim yaklaşımlarını benimsemeye imkan verecek şekilde esnek olarak kurgulanmalıdır. Ülkelerine dönmek isteyen ya da başka ülkelere geçmek isteyen göçmenlere veya kariyerlerinde birkaç kez yer değiştiren Avrupa vatandaşlarına, az kullanılan bir Avrupa dilinde eğitim vermek iyi işlemeyebilir. Sık ülke değiştiren uzman ailelere ya da küresel elitlerin çocuklarına bazen yüksek ücretlerle eğitim imkanı sağlayan “Uluslararası Okullar” gibi modeller mevcuttur. Ulus-ötesi eğitim kavramı daha geniş bir kitleye ulaştırılmalıdır. Uluslararası düzeyde tanınan ve geçerliliği olan dereceler ve sertifikalar geliştirilmelidir. Türkiye bağlamında Suriyeli öğrencilerin ek Türkçe derslerinin yanında eğitim dilinin Arapça olduğu Geçici Eğitim Merkezleri’ne gitmelerine izin verilmiştir. Birçok aile bu okulları tercih etmiştir. Çünkü mülteci aileler bu okulların devlet okullarından çok daha kapsayıcı olduğunu düşünmektedir. Ancak Milli Eğitim Bakanlığı bu okulları kapatma ve öğrencileri devlet okuluna yönlendirme kararı almıştır. Devlet okullarında ise mülteci öğrencileri kapsayacak yeterli altyapı, öğretmen yetkinliği ve müfredat mevcut değildir.

Araştırmaların ve deneysel pilot çalışmaların çoğaltılması

Bireysel pilot projelerin (ulusal ya da uluslararası olsun) etkililiği hakkında bazı şüpheler olsa da, proje ortakları tarafından yapılan araştırma ve toplanan iyi örnekler havuzu (ki birçoğu “deneysel pilot” programlarla desteklenmiştir), bu tür pilot projelerin AK’nin tavsiyesinin etkinliğini kanıtlayan iyi örneklerin oluşmasına yol açtığını göstermektedir. Bu tür çalışmalar

Inclusion of Roma and Migrants in Schools
Trainings, Open Discussions
and Youth Volunteering Activities

<https://romigsc.eu>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+, KA3: Initiatives for policy innovation –
Social inclusion through education, training and youth
Project number: 580228-EPP-1-2016-1-SI-EPPKA3-IPI-SOC-IN
3-year project: 31 December 2016–31 December 2019.
Project countries: Slovenia, Germany, Spain, Italy, FYR of Macedonia, Turkey

için ve bu çalışmalardaki yaklaşımların ve sonuçların analizi için fonların artırılması politika yapıcılarının ellerindeki araçların zenginleşmesini sağlayacaktır.

Öğretmen eğitime ve uluslararası değişime yatırım yapılması; nitelikli bir eğitim için uluslararası perspektifin önkoşul olmasının teşvik edilmesi

Çeşitliliğin ve kültürlerarasılığın bilgisine sahip olmak, bunları deneyimlemekle aynı şey değildir. Ortak ülke raporları, eğitim kadrosunun çoğunluğunun oldukça homojen ve toplumun çoğunluğunu temsil eden gruplardan oluştuğunu belirtmektedir. Farklı toplumsal ortamlarda gönüllülük yaparak çeşitliliği deneyimlemek ya da yurtdışı deneyimi, öğretmen eğitiminin ya da öğretmen alımının zorunlu unsurlarından değildir. Bu tür deneyimlerin öğretmenlerin günümüzde ihtiyaç duydukları yetkinlikleri inşa etmek için iyi bir yol olduğunu ortaya koyan birçok çalışma mevcuttur. Dolayısıyla Türkiye öğretmen eğitiminde ve hizmet içi eğitimlerde bu tür deneyimleri dahil edecek planlamalar yapılmalıdır.

Öğretmen yeterliliklerinin tanımlanması; iletişimin, sosyo-duygusal becerilerin ve empatinin öneminin vurgulanması

Bugün eğitimin misyonu bilgi inşa etmekten, hatta bireylerin karakterlerini inşa etmekten öteye geçmektedir. “Bütüncül okul” kavramı doğrultusunda okullar; farklı topluluklarla, işverenlerle ve diğer aktörlerle köprü kurmalıdır. Öğretmenlerin yetkinlikleri de bu doğrultuda geliştirilmelidir.

Eğitimde dijital medya kullanımının artırılması; eğitim için dijital medya geliştirilmesinin teşvik edilmesi ve desteklenmesi

AK'nin belirttiği gibi dijital medyanın kullanımı eğitimde çeşitliliğin deneyimlenme fırsatlarını artırmaktadır. Proje ortağı ülke raporlarında belirtildiği gibi öğrencilerin artan çeşitliliği, öğretmenlerin eğitim programlarını değiştirmelerini, dönüştürmelerini gerektirmektedir. Ancak bu kolay bir iş değildir. Örneğin öğretmenlerin, göçmen çocukların STEM gibi alanlardaki becerilerini onların birinci dillerinde inşa etmeleri zordur. Dijital medya bu bağlamda herhangi bir an ve yerde eğitimin yapılmasını mümkün kılabilir. Dolayısıyla bu araçlar mevcut sorunları çözüme yolunda önemli fırsatlar sağlayabilir. Türkiye bağlamında uygun içeriklerle birlikte dijital medya kullanımının sunduğu fırsatlar konusunda farkındalığın artırılması nitelikli eğitimin sağlanması yolunda önemli bir adım olacaktır.

İyi Örnekler

Proje'de çalışma konusu ile ilgili detayları sentez raporda verilen 60'tan fazla iyi örnek belgelenmiştir. Aşağıdaki bazı 'iyi' örnekler, ortaklar tarafından başarılı olarak yorumlanmıştır.

Inclusion of Roma and Migrants in Schools
Trainings, Open Discussions
and Youth Volunteering Activities

<https://romigsc.eu>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+, KA3: Initiatives for policy innovation –
Social inclusion through education, training and youth
Project number: 580228-EPP-1-2016-1-SI-EPPKA3-IPI-SOC-IN
3-year project: 31 December 2016–31 December 2019.
Project countries: Slovenia, Germany, Spain, Italy, FYR of Macedonia, Turkey

- InMigraKids (ALMANYA): Okulların kültürlerarası ortamını bütüncül olarak güçlendiremeyi hedefliyor. Projede okul ortamında (30'dan fazla dilde) gönüllü çevirmen olarak yardımcı olan aileler ile çalışılıyor.
- Roma assistant (SLOVENYA): Roman toplumundan eğitilen araçlar okula başlamadan önce öğrencilerin duygusal ve dilsel engelleri aşmalarına yardımcı oluyorlar. Ayrıca bu araçlar okul ve Roman toplumu arasında iletişim kuran aktörler olarak çalışıyorlar.
- Cactus project (ITALYA): Projede her ders için basitleştirilmiş İtalyanca ders kitapları ve dijital öğrenme materyalleri geliştiriliyor. Böylece öğrencilerin konu temelli öğrenmelerini gerçekleştirirken İtalyancayı da öğrenmeleri hedefleniyor.
- Suriyeli Kız Çocuklarının Eğitime Kazandırılması ve Savunuculuk Projesi (TÜRKİYE): Mavi Kalem Derneği'nin yürüttüğü proje, İstanbul'daki iki semtte Suriyeli çocukların okullaşma oranını artırmayı hedefliyor. Projede, sürdürülebilirlik için mentorluk veriliyor ve savunuculuk faaliyetleri yürütülüyor.